

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Nová média II / škola Dariny Alster a Kateřiny Olivové a jejich
studentek a studentů

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bilance nepovedené romance
Failed love affair

Vypracoval/a: Vanda Michalská
Vedoucí diplomové práce: Kateřina Olivová Darina Alster
Oponent/ka diplomové práce: Radim Labuda

Akademický rok 2019/2020

ÚVOD

Cílem práce je podat subjektivní kritickou zprávu o některých aspektech školy Akademie výtvarných umění. Příhodnou skutečností je archivace teoretické části diplomové práce ve školním archivu - bude zde tedy existovat možnost do ni nahlédnout a text se i technicky zařadí mezi vybavení školy.

POPIS PRAKTICKÉ ČÁSTI DIPLOMOVÉ PRÁCE Zkušenost žitá ve videu.

Odmítnutí a kritické vymezení se jako umělecká strategie. Video se hlásí k dokumentární tradici a vymezuje se vůči blockbusterům a klasickým odosobněným filmům s velkým finančním zázemím. Točení na mobil, herecká práce kamarádek a nejasný scénář, improvizace na všech stranách. Ve jménu postprodukce se video skládá mj. ze scén z filmu Harry Potter a Kámen Mudrců. Mými vzory jsou předělávky známých filmů nebo jejich předabované verze z dílny kanálu (naleznete na youtube) vyslovuje se to mem a Dabing cz. YouTube pro mě symbolizuje všechnu moc lidu oproti egomaniakálním osobám - režisérům zneužívajícím moc všemi způsoby. Médium videa je lidový formát oproti nedostupnému a elitnímu malířství v galerii. Nedej bože nacionálně elitnímu v národní galerii. Kritika mocenských poměrů ve filmovém průmyslu, která vedla k mé fascinaci amatérským videem je v diplomové práci také metaforou k té samé kritice na půdě Akademie výtvarných umění. Stejně jako Andrease Gajdošíka ve své práci, kterou označuje za „angažovanou a avantgardní, ve smyslu komunikace s divákem a boření nespravedlivých paradigmat ve světě umění“¹, nakonec i mě spolupráce s nejužším okolím a vnitřkem umělecké scény, se samotnými umělci, snaha o angažovanost přivedla k tomu zabývat se „mateřskou“ institucí. „Během projektu se ukázalo, že FaVU je některými členy a členkami chápána jako „ženská“, ve smyslu „hodná“ instituce.“² Ve videu hraje několik mých spolužaček. I to je metafora pro snahu o komunikaci mezi vrstevnicemi, která je často skoro znemožněna prostředím umělecké školy. Jak řekla studentka ateliéru grafiky, po několikahodinových konzultacích, které probíhají vždy více v uskupení profesor- studentka než v diskuzi všech studentů a studentek, se nedá jít ani na pivo a bavit se normálně. Prosazování individuality před kolektivitou. Pomoc rovných s rovnými. Ne výchově disciplínou. Je to výchova k pasivitě. Mlčení na schůzkách. Místo, aby byly moje revoluční kritické schopnosti využity, jsou potlačovány ve prospěch výchovy všech k přizpůsobení se stávajícímu uměleckému provozu. Dále používám loutkové divadlo pro zachování anonymity aktérů.

Video vypovídá o jednání s kurátorem výstavy diplomových prací, o moji brigádě pro Lesy ČR a o filmu Harry Potter. Pro co nejvyšší zachování anonymity aktérů používám loutky, hlasy jsou změněné a případné tváře skryty mozaikou.

I. HEJT

I_a. Rozchod

Jsem smutná, že ses nezměnila a vina je na mojí straně. Asi jsem se nesnažila dost. Nesnažila jsem se budovat kariéru a nesnažila jsem se změnit. Čekala jsem, že se něco změní u tebe, když budu stát opodál a příliš se do toho nenamáčet, že dojdeš sebereflexe. Ty sebereflexi nepotřebuješ protože máš poslušné kámoše, kteří si myslí, že máš city. Ale ty jsi instituce a nic takového nemáš. Srdce ve tvém znaku je karikatura. Měla by ses snažit o mezioborovou spolupráci ale místo toho u tebe kvete spor sochařek se studenty nových médií. Nezná se ti to trochu mimo? Chápu, že to je tvou historií. Tvoji otcové zakladatelé (!), co chtěli jen kreslit krajinky a nepřijímat ženy. Po 200 letech je to stále cítit. Kdyby ses změnila možná by aspoň pár bláznů uvěřilo, že umění mění společnost. A já a další co s tebou měly vztah by se nemusely stydět. (Tato pasáž se mi moc líbí, asi bych jí nějak vypíchla) Říkali mi ať se zbavím všech vzpomínek, ať zapálím dům ve kterém jsme spolu žily. Viděla jsem dům, kde jsme žili všichni společně a ty jsi byla mezi námi ve své lidské podobě. Už sis nehýčkala geniální egomaniaky a dala jsi přednost nám, kteří pomalu měnili svět svou péčí.

I_b Hejt

Po šesti letech člověk zjistí, že se nic nezměnilo a nikdo neposlouchal, co jste celou dobu říkali. Ale dyť se jich to týkalo! Mluví se o bídě a rozkladu osobama vedoucích autoritářských náčelníků, šéfíků co slintají po studentkách a jako by to nikdo neslyšel. Psychopata č. 1 nahradí psychopatem č.2. a já po šesti letech musím poslouchat nové studenty a studentky, jak zažívají to samý, co já a my všichni, tu samou šikanu, to samý urážení resp. nespravedlivý a nekonstruktivní hodnocení a připadám si jako magor, že sem to vyslechla, přemýšlela o tom, chtěla s tím něco dělat, viděla lidi co jim to taky není jedno a teď se to opakuje, jako bych se nesnažila o nic a nikdy si ničeho nevšimla. Dyť je to jenom škola, kašli na to, dyť je to jenom blbost, umělecká škola. Kolik je děcek co chtějí dělat umění a hlásej se na takovou blbost, protože je to pro ně smysl života. Ve vyhroceném období po střední škole, kdy je přemotivovaný rodiče nutěj jít na vejšku, hledaj něco smysluplnějšího než biflování a taky asi podvědomě cítí že nějaký to kreslení nebo hraní si je pravdivější než navlíct se do taláru nebo uniformy a povyšovat se nad ostatní. Umění je symbol svobody a pozdějc anarchie. No, nakonec to co tě naučí umělecká vejška je taky povyšovat se nad ostatní a domnělá svoboda

se tady zneužívá pro prospěch mocnějších. Jejich svoboda je víc než tvoje svoboda. Ve škole to začne a pak to nikdy neskončí. Hierarchie nasazujeme na všechno kolem sebe. Absolvent akademie je víc než sváteční malíř stejně jako profesor je víc než student, člověk co se na AVU dostal je víc než ten co se nedostal a bílej je víc než černej. mám to tam dávat?. Jasně. Mluvím k Vladimíru Kokoliovi, k Tomáši Vaňkovi, kterej má tohle celý na starost, a taky k Václavu Jánoščíkovi, kterej je možná mladší, ale už se v zabydluje. Anonymní anketa mi k vyjádření fakt nestačí – proč je vlastně anonymní?! naopak, má se sejít plénium studentů a hodnotit sakra pedagogu, osobně. Stejně jako na klauzurách oni hodnotí je. (Prasácký příklad jak mohou probíhat, zde)¹ Teď je to jako kdyby klauzury probíhaly tak, že něco na půl roku vystavím a pak si přečtu anonymní názory. Takže ty, co umění nestudovali se nazývají naivními, ty co dělaj umění ale nevědí o tom, tak těm my můžeme vysvětlit – protože se v tom vyznáme – že dělají art brut. Profesor co zadává práci tím způsobem, že řekne, aha psala jste o někom na B, tak si vyberte ještě dalšího autora na B a citujte ho. Ok. Tohle dostanete, když čekáte vzdělání. Místo aby respektovali svobodu projevu každého studenta v jednom kuse si z nich dělaj prdel, že neuměj psát. To, že Jánoščík neumí vymodelovat hlavu už nikdo neřeší. Svobodu má jenom ten co má moc. Proč to takhle vypadá pořád dál. Proč když se mění nastavení sil ve světě za klimatický nouze, nastavení sil na AVU se nehne ani kousek. Prostě už toho bylo dost a změny musí začít. Jasně, stejně tak bych si mohla stěžovat na svoji rodinu a její autoritářství. Ale proboha, tam aspoň nikdo netvrdí, že je hipík. Na avu to předstírá každej profesor.. Profesor hipík, ok. Neexistuje. Jsme si rovný ale já ti dávám známky, lol. Je to jako lidi z ulice a lidi v křesťanský odvykačce. Něco za něco.

Uznejte že máte moc a pracujte s tím. Pro druhou stranu neboli studenty to je tak, že se jenom vyhejbaj hejtu, přecházej z hroznýho prostředí do míň hroznýho a v tak „pluralitní“ instituci jako je avu, nenajdou ani jedno místo s jinou strukturou. Opravdu jsme se poznávali podle toho, kdo u koho studuje. Některý kontakty nebyly možný, třeba tým Kokolia s týmem Knížák. Sopko řekl, po tom co Tomáš Vaněk odešel dělat diplom ke Kokoliovi, už s ním nikdy nepromluví.

Navrhuju novej program Avu, tentokrát po vedení a ne pro studenty – jak přestat bejt zmrda a furt někoho hodnotit a manipulovat. Něco jako stay zmrda ale don't stay zmrda. A studenti proboha nepřistupujte na tuhle hru, když vám Rittstein řekne že stejně nebudete malovat, protože skončíte u plotny – jako, co na to mám říct. Škola snů, jak říká Václav. Mladý lidi mají pravdu víc než starý profesori, obzvlášť v tomhle oboru. Někteří sice odešli, ale struktura zůstává stejná. Je trapas říkat jména a konkrétní situace, ale jak to mám proboha jinak

1 Bára Lungová – Jak studovat na umělkyni dostupné online z <http://jakstudovatnaumelkyni.ffa.vutbr.cz>

vysvětlí. Když řeklo ABV zrušte mistrovské ateliéry, odstranily se mistři. A přišli hrdinové všedního dne. Změňme systém nebo fakin změňme logo Avu a celou její fake image. Pak si tady klidně můžeme na doktory a pacientky hrát dál. Mělo mě to celý napadnout dřív. Aspoň vám teď řeknu, jak to bylo na hovno.

II. JSI JAKO RODINA BEZ LÁSKY

Profesoři a profesorky mají po celou šestiletou dobu studia možnost kriticky se vymezit, hodnotit, často až na nevhodné úrovni² studenty a studentky. Druhé straně, tedy studentstvu tato možnost chybí i když se všichni tváříme, že extrémně liberální svět umění není postavený na hierarchiích ale na absolutní svobodě vyjádření. Pokud je tomu tak ve světě volného umění po škole a jde o svobodu vyjádření každého jedince, výuka umění se tomu nepodobá a vychází na povrch falešnost a samoučelnost studia na umělecké škole, v tomto případě na Akademii výtvarných umění (v textu však používám příklady i z umělecké vysoké školy Favu v Brně).

Při psaní obhajoby všichni cítíme, že je to zúctování se školou. Po letech hodnocení svojí osoby využívám tento prostor naopak k hodnocení instituce. Nejedná se o pesimismus ve smyslu zůstávání v hrozném prostředí a současném kritizování, ale o radikální péči. „Negativitu naopak chápu ve spojení s mechanismem odmítnutí, klíčovým nástrojem separace, který nejen že umožňuje vznik subjektu jako takového, ale je i zdrojem vědění (a tím i vědeckého poznání) a kreativity obecně.“³ V závěru textu je proto negativita, ... představená nejen jako element strukturující vědění a kreativitu, ale také jako potenciální zdroj transgrese a sociální změny.⁴ Sociální změna je to, co potřebujeme na všech úrovních společnosti, včetně uměleckého vysokého školství.

K nerovnosti a neflexibilitě stávajícího uměleckého vysokého školství se vyjadřoval Ateliér bez vedoucího⁵ už v roce 2017. „„Ateliér bez vedoucího“ tak představuje alternativu k zažitému modelu uměleckého vzdělávání, který centralizuje rozhodovací a autoritativní moc v osobě vedoucího ateliéru.“ Dodávám, že další centralizace probíhá v pozicích prorektorů/prorektorek a rektora/rektorky. Kritizovaný koncept mistrovských ateliérů se ani trochu nezměnil. Je rok 2020. Vedoucí ateliéru mají stále moc na svých studentkách a studenty,

2 Video skupiny Čtvrtá vlna o sexismu na vysokých školách
<https://www.facebook.com/ctvrtavlna/videos/1623718984599929/UzpfSTE2MTEzNDE3MjU4Mzc2NTU6Vks6MTYyMzcxODk4NDU5OTkyOQ/>

3 Lenka Vráblíková, Negativita ve studování na umělecké škole, str.55

4 Lenka Vráblíková, Negativita ve studování na umělecké škole, str.53

5 „Ateliér bez vedoucího“ je studentskou iniciativou, která se zaměřuje na zkoumání a aplikování alternativních způsobů uměleckého vzdělávání napříč vysokými školami s důrazem na mezidisciplinární spolupráci. Dostupné online z <http://abv.451.cz/>

hodnotí je, mají poslední slovo při rozhodování o známce, jsou mediátorem mezi vedením a studenty, vedou ateliérové schůzky, zadávají úkoly, zaručují se za studenty vrátným, jiným profesorům, podepisují všechny možné povolení a žádosti. Je dost těžké v takové konstelaci mluvit o rovnosti. Navíc tento vztah je tak definovaný od začátku studia, ani jedna strana k němu nedochází dobrovolně. Akademii výtvarných umění dlouhodobě chybí podněty z řad jejích studentů a všeobecně zdola.

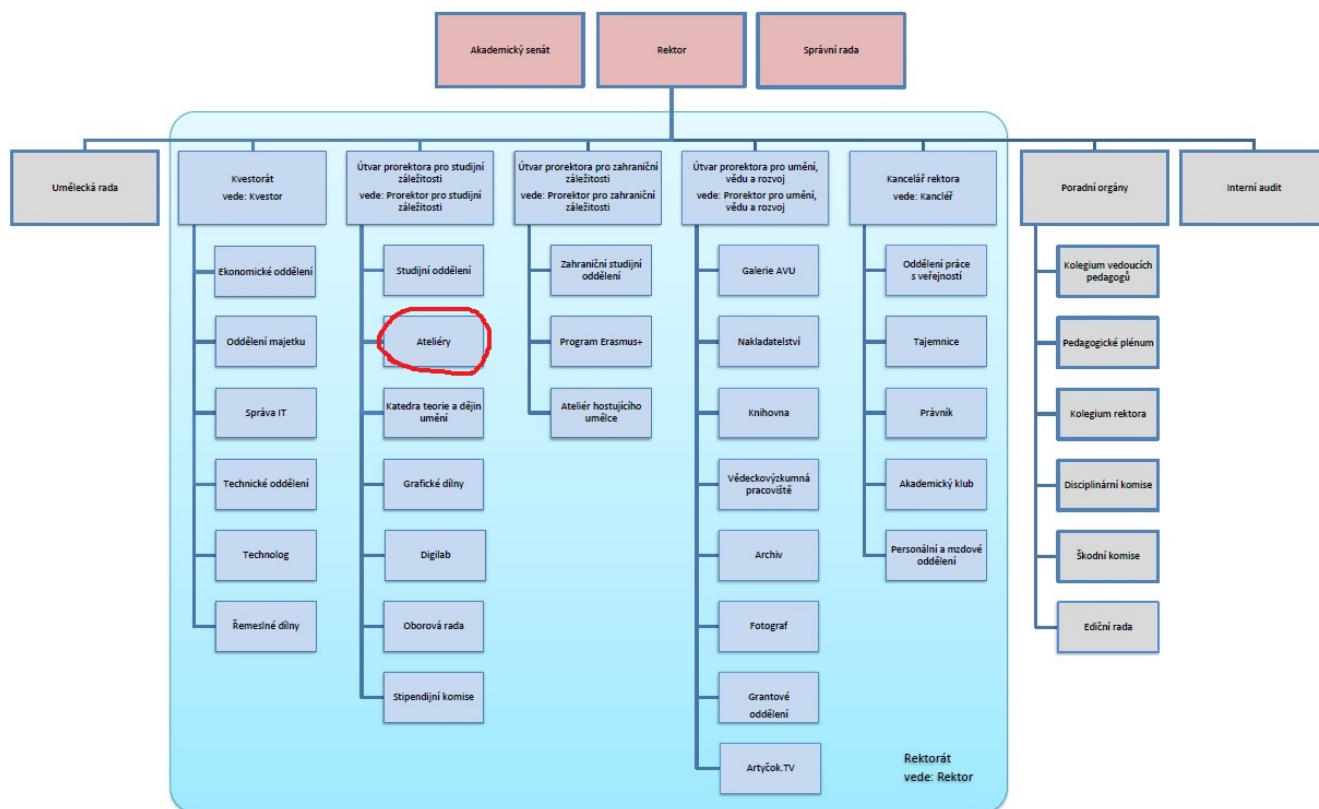
Kdo nehejtuje s náma, je budoucí rektor.

III. EPILOG

- Akademie výtvarných umění trpí nedostatkem studentské organizovanosti a velkou mocí uplatňovanou zhora, z míst autorit. Za něco blížící se studentskému spolku můžeme považovat Ekobuňku Avu, která má návaznost na světové (studentské) klimatické hnutí a v lokálním kontextu na Univerzity za klima.
- Další institucí v instituci, která má zastupovat studentstvo je senát Avu, konkrétněji jeho studentská komora. Pozice senátora nebo senátorky v tomto orgánu je ale natolik vzdálena přirozené mezilidské komunikaci, že členy z řad studentů natolik znechutí, že nejsou schopni žádné komunikace anebo z nich udělá směšné politiky na místě, kde se obecně věří, že politika neexistuje.
- Pokud jde o bezpečnost studentek v roce 2020 vznikl etický kodex AVU, který je svou vágní formou prakticky nepoužitelný. Navíc, jeho tvorba a schvalování probíhala v úzkém kruhu senátorů a senátorek bez účasti studentek nebo ostatních zaměstnanců. Postup při porušení etických zásad, které se ani zdaleka nesoustředí na mocenské nerovnosti v instituci, je následující. Předpokládá se, že zasažená osoba sdělí svou záležitost senátorovi/senátorce – většina studentstva neregistruje, kdo je v senátorské funkci. Senátoři taky nejsou odborníky, kteří by mohli tuto situaci řešit, není zde ani náznak diskrétnosti v řešení konfliktu, který často zanechává jednu stranu s nízkým sebevědomím až traumatem. Případ související s etickými chováním v instituci, ještě neproběhl, dodávám, neproběhl veřejně.
- Schema současné struktury avu (obr.1) obsahuje položku ateliéry – sem spadá všechno studentsvo, v žádné z dalších položek není studentstvo zastoupeno a není ani členem žádné komise nebo rady. Neovlivní tedy nic. Skoro to vypadá, že po dosažení 18 let a nabytí nějakých práv se tlačí na mladé lidi a vstupovali do vysokých škol a o práva tam přišli, nenápadně, za zdánlivou výměnu za prestiž a pozici. Pozici v systému

hloupě se snažícím o dohnání byznysových modelů. O konsenzu zde nemůže být řeč. Takové slovo se nedostává do rejstříků vedoucích instituce.

- Člověk je na umělecké škole nejen umělcem/umělkyní ale i studentem/studentkou. Má tedy lidská práva a práva ovlivňovat svoji instituci.

Doporučení: Všechnu moc studentům

Použitá literatura:

VRÁBLÍKOVÁ, Lenka. Negativita ve studování na umělecké škole. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5962/0

GAJDOŠÍK, Andreas, OPEN CALL, Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/109880>

ATELIÉR BEZ VEDOUCÍHO, Dostupné z: <http://abv.451.cz/>

ČTVRTÁ VLNA, Dostupné z: <https://www.facebook.com/ctvrtavlna/?redirect=false>

Konference *Co můžeme dělat* Ateliéru bez vedoucího ve spolupráci s Akademií výtvarných umění v Praze, Dostupné z: <https://artycok.tv/40310/co-muzeme-delat>